

ภาคีสาธารณะด้านการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปราม

การกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค*

Public Governance to Prosecution of Inquiry Officials

in the Consumer Protection Police Division

พันตำรวจตรีภุชชดา จิระวานิชกุล**

Police Major Kridsada Jirawanitkun

6314832057@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการภาคีสาธารณะด้านการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคและศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการภาคีสาธารณะด้านการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์ จากพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้ง 4 กองกำกับการ และพนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวนทั้งสิ้น 50 คน ผลการวิจัยพบว่า ภาคีสาธารณะด้านการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นการสร้างความร่วมมือที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลากหลายหน่วยงานที่มีการใช้และปฏิบัติงานภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีเป้าหมายในการดูแลควบคุมและคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับความเป็นธรรม โดยมีการสร้างภาวะผู้นำสาธารณะ การกระจายอำนาจ การประสานความร่วมมือ การแบ่งหน้าที่กันทำ การกำกับติดตาม และการมีส่วนร่วมซึ่งมีความพร้อมด้านทุนทางสังคม 4 ด้านที่จำกัด ทำให้การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในการดำเนินคดี ไม่เป็นไปตามที่ควร จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการโดยให้หลาย ๆ ภาคส่วน ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันมากขึ้น ในด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดการภาคีสาธารณะด้านการดำเนินคดีพบว่าปัญหาและอุปสรรค ส่วนใหญ่อยู่ที่พนักงานสอบสวนและการบังคับบัญชาของพนักงานสอบสวน และนำเสนอแนะในด้านปัญหาด้านกำลังพล ด้านงบประมาณ การบริหารจัดการ การประสานงานและความร่วมมือต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ภาคีสาธารณะ; พนักงานสอบสวน; กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

Keyword: Public Governance; Inquiry officer; Consumer Protection Police Division

* บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่องภาคีสาธารณะด้านการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

** นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตรมหาวิทาลัยรามคำแหง

บทนำ

เนื่องด้วยปัจจุบัน ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการขายสินค้าและการบริโภคสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีลักษณะเป็นการค้าขายสินค้าโดยตรงสู่ผู้บริโภค (B2C=Business to Customer) ที่มากขึ้น ทำให้มีการซื้อขายสินค้าที่มีปริมาณมากและรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผู้บริโภคในด้านการถูกเอาเปรียบ เดิมประเทศไทยได้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคมาเป็นเวลานาน แต่การดำเนินคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมเฉพาะทางก็ยังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคในทุกฝ่าย ทำให้เกิดความเสียหายต่อสินค้าและระยะเวลาการดำเนินคดีเกิดความล่าช้า จากสถิติการรับแจ้งความร้องทุกข์ของกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคอันเกิดจากการใช้สินค้าและบริการต่าง ๆ โดยสถิติในการรับเรื่องร้องทุกข์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ปี 2556 - 2564 จำนวน 14,293 ครั้ง (สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค, ม.ป.ป.) สถิติดังกล่าวชี้ให้เห็นว่ามีการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการเอาเปรียบผู้บริโภคจากการใช้สินค้าและบริการที่มีจำนวนมาก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ ภาคส่วน เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครอง ไม่เกิดความล่าช้าในการดำเนินคดีและลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้น การจัดการภาคีสาธารณะจึงถูกหยิบขึ้นมาเป็นประเด็นสำคัญ ที่มองว่าภารกิจด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ไม่ได้มีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบเท่านั้น นักวิชาการตะวันตกได้มีการเสนอแนวคิดการจัดการภาคีสาธารณะแบบใหม่ (New Public Governance) โดยมองว่างานส่วนรวมต้องเกิดจากหลายภาคีเข้ามาทำงานร่วมกัน ซึ่งหน่วยงานที่มีหน้าที่ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ซึ่งรับเรื่องร้องเรียนและดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ย และให้ความช่วยเหลือในการดำเนินคดีแทนได้ หน่วยงานภาครัฐที่เป็นหน่วยงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคอื่น ๆ ยังมีอีกหลายหน่วยงาน อาทิ หน่วยงานที่กำกับดูแลกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคที่มีลักษณะเชิงป้องกันและปราบปรามฉบับต่าง ๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เป็นต้น หน่วยงานที่กำกับดูแลกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคที่มีมาตรการเยียวยา เช่น กรมการท่องเที่ยวกำกับดูแลพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 หรือสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) กำกับดูแลพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และมีกองทุนให้ความช่วยเหลือเยียวยาหน่วยงานที่มีบริการศูนย์รับเรื่องร้องเรียน เช่น กระทรวงมหาดไทยที่มี “ศูนย์ดำรงธรรม” และทำงานแบบบูรณาการร่วมกับ สคบ. หน่วยงานที่ช่วยเหลือด้านการดำเนินคดี กล่าวคือ สำนักงานอัยการสูงสุดทั้งใน กทม. และต่างจังหวัดในฐานะที่พนักงานอัยการเป็นเจ้าของหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภค และหน่วยงานปราบปราม ได้แก่ กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค (บก.ปคบ.) นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาคประชาชน อาทิ มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค ซึ่งให้ความช่วยเหลือในการรับเรื่องร้องเรียนและการดำเนินคดี (มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค, ม.ป.ป.) เป็นต้น ทั้งยังมองว่าเมื่อหลายภาคีเข้ามาทำงานร่วมกัน จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกันด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนของหน่วยงานในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญา เล็งเห็นได้ว่ายังมีข้อขัดข้องและติดขัดในหลายส่วน โดยเฉพาะการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค จึงได้จัดทำรายงานชิ้นนี้ขึ้น เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการภาคีสาธารณะด้านการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค และศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการภาคีสาธารณะด้านการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายและคุ้มครองผู้บริโภคให้เป็นธรรม

และรวดเร็วมากยิ่งขึ้นและนำไปสู่การหาแนวทางการพัฒนาการบูรณาการความร่วมมือในการคุ้มครองผู้บริโภคกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาภาคีสาธารณะด้านการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้วิจัยเลือกการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยกำหนดเป้าหมายคือ พนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้ง 4 กองกำกับการ จำนวน 20 คน (กองกำกับการละ 5 คน) และพนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 11 หน่วยงาน จำนวน 30 คน รวมทั้งหมด 50 คน ใช้วิธีเก็บข้อมูลผ่านกระบวนการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในการปฏิบัติหน้าที่การดำเนินคดี โดยใช้คำถามแบบกึ่งโครงสร้างกำหนดคำถามออกเป็นประเด็น เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพื้นฐานการดำเนินคดี การจัดการภาคีสาธารณะ เพื่อให้เห็นถึงการกระจายอำนาจแก่ภาคีต่าง ๆ ในการดำเนินคดี การประสานความร่วมมือ การแบ่งหน้าที่ การติดตามผลของผู้บังคับบัญชาและการมีส่วนร่วมต่าง ๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังรวมถึงการสัมภาษณ์ถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน

ผลการวิจัย

การจัดการภาคีสาธารณะด้านการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

ภาวะผู้นำ ภาคีสาธารณะด้านการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นการทำงานร่วมกันจากหลาย ๆ ภาคหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้น ๆ โดยหน่วยงานหลักในด้านการดำเนินคดีจะเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่ต้องหาพยานหลักฐานในการเอาผิด สอบปากคำพยาน ติดต่อประสานงานเพื่อให้ได้มาของข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาคดี ประกอบกับการทำงานร่วมกันของตัวแทนผู้นำจากภาคีอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายมา โดยการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคนั้น เป็นการทำงานที่ต้องอาศัยผู้นำที่มีภาวะผู้นำมีอำนาจหน้าที่ตามกฎระเบียบของหน่วยงานนั้น ๆ ทำให้การทำงานต้องอาศัยผู้นำที่ประกอบด้วยผู้นำหลาย ๆ คน ที่มีลักษณะและรูปแบบการทำงานที่แตกต่างกัน คอยหนุนเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปด้วยความยุติธรรมและยึดตามหลักความถูกต้อง

ภาคีสาธารณะด้านการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค จำเป็นต้องอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างผู้แทนภาคีแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้น ๆ เพื่อช่วยให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างถูกต้องและปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนด โดยผู้นำภาคีสาธารณะมีคุณลักษณะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. การนำแบบกลุ่มที่มีความแตกต่าง พบว่า การดำเนินคดีอาศัยผู้นำที่ประกอบด้วยผู้นำหลาย ๆ คน ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกัน โดยแต่ละคนต่างมาจากเครือข่ายที่หลากหลาย คอยหนุนเสริมซึ่งกันและกัน เช่น คดีการหลอกขายอู่ป้องกันของบริษัท ดารุมะ ซูชิ จำกัด มีภาคีจากสำนักงานคุ้มครองผู้บริโภค กระทรวงการคลัง และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินร่วมกัน เป็นต้น คดีการผลิตเครื่องสำอางที่ไม่ได้มาตรฐาน มีภาคีจากคณะกรรมการอาหารและยา ผู้แทนจากกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ร่วมดำเนินการหรือคดีการบุกจับวัตถุอันตรายทางการเกษตร มีภาคีจากกรมวิชาการเกษตรเข้าร่วม เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการภาคีสาธารณะที่ดีจะต้องอาศัยผู้นำที่มีภาวะผู้นำผู้นำที่ประกอบด้วยผู้นำหลาย ๆ คน แต่ละคนต่างมาจากเครือข่ายที่หลากหลาย คอยหนุนเสริมซึ่งกันและกันโดยการเชื่อมโยงผู้นำจากแต่ละภาคีให้ประสานงานกันอย่างมีบูรณาการ หนุนเสริมต่อกัน จะสามารถช่วยให้ภาคีต่าง ๆ ทำงานร่วมกันจนงานประสบความสำเร็จ

2. การประสานความร่วมมือ พบว่า การดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้น ๆ ต้องมีการประชุมร่วมกันในการตรวจสอบและดำเนินคดีกับผู้ต้องหา ใน 2 ลักษณะ คือ การประชุมคณะทำงาน เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงาน พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินงาน สภาพปัญหา อุปสรรคให้กับที่ประชุม ซึ่งมีตัวแทนจากภาคีต่าง ๆ เพื่อช่วยกันแก้ไข ปรับปรุง พัฒนางานให้ดีขึ้นกว่าเดิม และการประชุมย่อย โดยแบ่งตามความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการทำงาน และหาข้อสรุปในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

3. การตั้งใจในการทำงานร่วมกัน พบว่า ภาคีสาธารณะด้านการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นการสร้างแรงจูงใจของผู้นำแต่ละภาคี เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาทำงานร่วมกันภายใต้เป้าหมายเดียวกัน คือ การคุ้มครองผู้บริโภค โดยผู้นำจากภาคีต่าง ๆ ต่างให้ความร่วมมือและกระตุ้นให้สมาชิกภาคีอื่น ๆ เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ ให้การยอมรับซึ่งกันและกัน อันทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่า ภาคีสาธารณะด้านการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค มักมีการจัดอบรมให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ มีความรู้ ความสามารถในด้านกฎหมายและเพิ่มพูนประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่อยู่เสมอ อีกทั้งยังมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล กฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ระหว่างภาคีต่าง ๆ

5. การจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม พบว่า การดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค ในการปฏิบัติงาน ประกอบไปด้วยภาคีที่หลากหลาย แต่ละภาคีมีผู้นำของตนเอง ทำให้เกิดผู้นำหลายคนที่กระจายตัวกันไปทำงาน ประกอบกับในการทำงานร่วมกันจำเป็นต้องใช้การประสานงานและติดต่อกันอย่างต่อเนื่อง ผ่านการประชุม เพื่อทำความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ทั้งการประชุมเตรียมงาน วางแผนการดำเนินงาน การติดตาม และการประเมินผลสรุปของคดีของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยแต่ละการประชุมจะมีทั้งการประชุมใหญ่และการประชุมย่อยของแต่ละภาคีเพื่อแบ่งหน้าที่กันทำงาน และเมื่อการประชุมมีปัญหาอุปสรรคในการทำงานร่วมกัน หรือหาข้อสรุปในประเด็นต่าง ๆ ร่วมกันไม่ได้ ก็จะใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย ร่วมกับการลงมติในประเด็นนั้น ๆ เพื่อทราบข้อมูลจากส่วนต่าง ๆ และให้ได้มติที่เป็นกลางและเกิดการยอมรับจากทุกฝ่ายมากที่สุด

ทูลทางสังคม ในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนจำเป็นต้องมีความพร้อมในเรื่องของทุนทั้ง 4 ด้าน แต่พบว่า 1) ทุนทางการเงิน มีการจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสอบสวนไม่เพียงพอ เนื่องจากหน่วยงานได้รับการจัดสรรมาจำนวนหนึ่ง แต่หน่วยงานมีภารกิจที่ไม่ใช่ภารกิจหลักของงานสอบสวนเป็นจำนวนมาก จึงส่งผลให้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องงานสอบสวน ทำให้พนักงานสอบสวนต้องออกค่าใช้จ่ายส่วนตัวในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุผล 2) ทุนมนุษย์ ประสบปัญหาจำนวนปริมาณที่มากกว่าจำนวนพนักงานสอบสวนที่ดำรงตำแหน่งอยู่ จนทำให้แต่ละคนได้รับผิดชอบงานในปริมาณที่มากเกินไปจนเกินกว่าที่จะรับได้ อีกทั้งยังมีการโยกย้ายตำแหน่งโดยไม่ได้รับความสมัครใจ จนส่งผลให้เกิดความเครียดสะสมและเกิดเป็นปัญหาการฆ่าตัวตายอย่างที่เป็นข่าว 3) ในด้านการประสานงานของหน่วยงานภาคีสาธารณะของกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานมักมีหน้าที่หลักที่ต้องรับผิดชอบจึงทำให้ในการประสานงานเพื่อขอข้อมูลต่าง ๆ เกิดความล่าช้าและมีขั้นตอนในการประสานงานที่ยุ่งยาก ซับซ้อนเกินไป ส่วนภายในองค์กรกองบังคับการฯ ผู้บังคับบัญชามีการแทรกแซงการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนอยู่เสมอ ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ส่งผลให้พนักงานสอบสวนขาดอิสระในการทำงานและประชาชนขาดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน 4) ทุนทางกายภาพ อาคารที่ตั้งสำนักงานของกองบังคับการฯ อยู่ในพื้นที่ใจกลางเมือง มีพื้นที่ในการปฏิบัติงานกว้างขวาง แต่อุปกรณ์ในสำนักงาน เช่น คอมพิวเตอร์แบบพกพา เครื่องพิมพ์ เครื่องมือสื่อสาร อาวุธประจำกายในการป้องกันตัว อุปกรณ์นิติวิทยาศาสตร์ในการเก็บวัตถุพยานในพื้นที่ยังมีจำนวนจำกัด ทำให้พนักงานสอบสวนต้องจัดหาเอง เพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ส่งผลให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

การกระจายอำนาจแก่ภาคีต่าง ๆ ในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นการทำงานร่วมกันของหลายภาคีหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งแต่ละหน่วยงานก็ยึดถือกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมที่แยกย่อยออกไปตามลักษณะงานของหน่วยงาน และมีแนวทางการทำงานที่แตกต่างกัน ซึ่งทำให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานด้วยความยุ่งยากและซับซ้อน เนื่องจากบางหน่วยงานมีการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันและเจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานไม่ได้มีอำนาจในการจัดการเรื่องเดียวกันที่ครอบคลุมทั้งหมด มีการบังคับใช้กฎหมายและให้การปฏิบัติกับผู้บริโภคที่แยกจากกัน

การประสานความร่วมมือระหว่างภาคี การดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค มีการประสานความร่วมมือของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ โดยการแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งแบบเครือข่ายทั้งหมดที่เกี่ยวข้องและแบบประชุมกลุ่มย่อย ที่เน้นระหว่างความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการทำงานร่วมกัน และมีการประสานความร่วมมือผ่านทางเอกสารทางราชการ

การแบ่งหน้าที่กันทำงาน ภาคีสภาธารณะด้านการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างภาคีที่หลากหลายและแต่ละหน่วยงานก็มีการกิจหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน และตามบทกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมตามลักษณะงานของหน่วยงานนั้น เพื่อดูแลป้องกันรักษาสิทธิของผู้บริโภค

การกำกับติดตาม การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บังคับบัญชาในระดับที่สูงกว่า คือ ผู้กำกับการสอบสวน โดยการกำหนดเกณฑ์และตัวชี้วัดการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบกับการมอบอำนาจให้พนักงานสอบสวนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเป็นอิสระ สามารถตัดสินใจได้เอง แต่ในบางครั้งก็เกิดการใช้อำนาจในการแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชา

การมีส่วนร่วมของสาธารณะ ในการให้อำนาจเบ็ดเสร็จ การสอบสวนเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเพียงผู้เดียวนั้น มักทำให้ประชาชนเกิดความไม่มั่นใจ กังวลใจในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน เพราะอาจเกิดการบิดเบือนข้อมูล ประพฤติมิชอบที่ขัดต่อกฎหมาย ทำให้รูปคดีไม่เป็นไปตามความจริง ซึ่งตั้งแต่กระบวนการสอบปากคำ การหาพยานหลักฐานที่เกิดเหตุ การพิสูจน์หลักฐานต่าง ๆ ในคดี ตลอดจนการสรุปสำนวนคดีและทำความเห็นควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องต่อพนักงานอัยการ เป็นกระบวนการที่พนักงานสอบสวนปฏิบัติเองและปฏิบัติงานตามธรรมเนียมปฏิบัติภายใน ซึ่งทำให้การดำเนินการทางคดีขาดการถ่วงดุลหรือการตรวจสอบ

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการภาคีสภาธารณะด้านการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค

จากการสัมภาษณ์พนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาคีต่าง ๆ ควบคู่กับการสังเกตการณ์ ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. จำนวนพนักงานสอบสวนไม่เพียงพอ ต่อการปฏิบัติงานทำให้เกิดการแบกรับภาระงานมากกว่าที่จะสามารถทำได้ จนเกิดความกดดันทั้งจากผู้บังคับบัญชาและผู้มีส่วนได้เสีย เป็นความเครียดสะสม
2. งบประมาณและอุปกรณ์ในการปฏิบัติหน้าที่มีจำกัด ทำให้พนักงานสอบสวนต้องมีการนำทุนส่วนตัวมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. เกิดการแทรกแซงการทำงานของพนักงานสอบสวนจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอิทธิพล ทำให้การทำงานของพนักงานสอบสวนไม่มีความโปร่งใส และไม่มีความเป็นอิสระ ส่งผลให้เกิดการตัดสินใจอย่างไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง และเกิดผลเสียต่อผู้เสียหาย

4. ในการประสานงานกับหน่วยงานภาคี เกิดความยุ่งยากและทำให้การดำเนินคดีเป็นไปด้วยความล่าช้าทำให้เกิดปัญหากระทบต่อสิทธิผู้ต้องหาหรือการเร่งรัดติดตามการดำเนินคดี

5. ค่าตอบแทนต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวนให้เหมาะสมภาระหน้าที่งานด้านสอบสวนเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอื่น ๆ

6. พนักงานสอบสวนไม่มีศักยภาพในการทำงาน เนื่องจากไม่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการสอบสวน พนักงานสอบสวนบางคนไม่สามารถใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติหน้าที่ และหน่วยงานไม่มีการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางด้านการสอบสวนเป็นประจำ

อธิปราคาผล

การดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้เกิดประโยชน์และคุ้มครองป้องกันประชาชนจากการเอาเปรียบและไม่เป็นธรรมจากผู้ประกอบการ การดำเนินการจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดที่บรรลุป้าหมายผ่านการจัดการที่ทุกคนต่างมีสิทธิ์เข้าร่วมได้ภายใต้การกำหนดหน้าที่ตามกฎหมายที่ควบคุม โดยในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค นั้น มีพนักงานสอบสวนเป็นแกนนำสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ ทำหน้าที่คอยประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้น ๆ การสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้ทุกภาคีที่เกี่ยวข้องสามารถเข้ามาทำงานร่วมกัน ผ่านการระดมความคิด ระดมทรัพยากร ร่วมกันวางแผน ร่วมกันตัดสินใจ ติดตามงาน และประเมินผลที่บรรลุตัวชี้วัดของแต่ละหน่วยงาน โดยมีผู้กำกับการสอบสวนเป็นผู้ติดตามงาน คอยสนับสนุนและเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงภาคีต่าง ๆ

สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ควรต้องดำเนินการในรูปแบบการจัดการภาคีสาธารณะแบบใหม่ (New Public Governance) เนื่องจากการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นการทำงานร่วมกันของหลายภาคี ในการคุ้มครองผู้บริโภคที่มีบทกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมอยู่เป็นจำนวนมาก ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานหลากหลายหน่วยงานแยกต่างหากกันออกไป การคุ้มครองผู้บริโภคโดยรวมยังคงมีการแบ่งแยกตามการบริหารราชการแผ่นดินที่แบ่งหน่วยงานราชการตามลักษณะงาน ทำให้การคุ้มครองผู้บริโภคได้รับการจำแนกแยกย่อยออกไปตามประเภทกฎหมาย การบูรณาการการคุ้มครองผู้บริโภคจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้การคุ้มครองผู้บริโภคประสบผลสำเร็จ ประชาชนได้รับการคุ้มครองอย่างครอบคลุมทุกด้าน

ลักษณะการจัดการภาคีสาธารณะการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค จึงสอดคล้องกับศิริพงษ์สุวรรณ. (2557) ซึ่งกล่าวไว้ว่าการจัดการภาคีสาธารณะ 2 ปัจจัยคือ “ภาวะผู้นำสาธารณะ” และ “ทุนทางสังคม” มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจจังหวัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจจังหวัดฉะเชิงเทราและจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ กรอ. จังหวัดมีประสิทธิผลสูงประกอบด้วย ทุนทางสังคม และภาวะผู้นำสาธารณะ เป็นไปในทางเดียวกับสมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2560) กล่าวว่า สังคมไทยจำเป็นต้องหันมาสนับสนุนการจัดการป่าชุมชนแบบ NPG อย่างจริงจัง เนื่องจากปัญหาสาธารณะในปัจจุบันมีความซับซ้อนเกินกว่าภาครัฐจะสามารถจัดการให้ลุล่วงได้ตามลำพัง โดยภาคีหลักในการจัดการป่าชุมชน คือ “ชุมชน” ส่วนภาคีสนับสนุนประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ป่าไม้ โรงเรียน วัด เอ็นจีโอ ภาคธุรกิจ ฯลฯ ภาคีเครือข่ายดังกล่าวร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมปลูกป่า ตัดเถาวัลย์ ทำแนวป้องกันไฟป่า เดินลาดตระเวนตรวจป่า ช่วยกันเป็นหูเป็นตา/ป้องกันการตัดไม้ทำลายป่า และออกกฎระเบียบชุมชนเพื่อการใช้ประโยชน์จากป่าร่วมกันอย่างยั่งยืน ซึ่งในการจัดการป่าชุมชน

ผู้นำสาธารณะจะต้องมีความสามารถในการประสานความคิดและผลประโยชน์ที่แตกต่างให้หันมาร่วมมือกัน มีการใช้เครื่องมือแบบนุ่ม (soft instruments) อันหมายถึง “การปรึกษาหารือร่วม” ซึ่งจะต้องจัดบ่อย ๆ เพื่อให้เกิดการประสาน/เชื่อมโยงระหว่างนโยบายของแต่ละภาคีให้หลอมรวมเข้าด้วยกันเป็นเนื้อเดียวและบทบาทของกรรมาชีพที่ไม่ควรเข้าไปควบคุมกิจกรรมของป่าชุมชนโดยตรง เพื่อให้ชุมชนมีอิสระในการจัดทำของพวกเขาเอง โดยเจ้าหน้าที่ใช้วิธีการกำกับติดตามทางอ้อม ผ่านการจัดการที่เน้นผลการปฏิบัติงาน ซึ่งก็คือ ให้ความสำคัญกับการประเมินผลผลิตและผลลัพธ์ของการจัดทำโครงการป่าชุมชน โดยสร้างเกณฑ์ประเมินที่เป็น KPI แบบง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน อันเป็นข้อกำหนดขั้นต่ำที่ชาวบ้านเข้าใจได้ ให้การยอมรับและสามารถดำเนินการให้บรรลุผลได้

นอกจากนี้พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดการภาคีสาธารณะด้านการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค การเข้ามาแทรกแซงการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชา ส่งผลให้สำนวนคดีที่รับผิดชอบล่าช้า เนื่องจากความไม่มีเอกภาพและไม่มีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน รวมถึงกฎหมายระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานมีมากและไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริง ทำให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานเกิดความยุ่งยากและเป็นการเพิ่มภาระงานให้กับพนักงานสอบสวน ในด้านการทำงานของพนักงานสอบสวนไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ การพัฒนาศักยภาพต่าง ๆ จึงทำให้พนักงานสอบสวนขาดประสิทธิภาพและขวัญกำลังใจในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ อภิวัฒน์ ชำคำ. (2562) ที่กล่าวว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่พนมสารคาม ปรากฏผลการศึกษามีสภาพปัญหาอยู่ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเพียงพอของอุปกรณ์ต่อการขับเคลื่อนงาน ด้านขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ด้านจำนวนบุคลากร และด้านกระบวนการปฏิบัติงาน โดยในแต่ละปัญหาไม่สามารถแยกขาดกันได้อย่างชัดเจน เนื่องจากจะมีความเชื่อมโยงและส่งผลซึ่งกันและกันในกลุ่มปัญหาแต่ละกลุ่ม แต่ในภาพรวมจะส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน กล่าวคือ ส่งผลกระทบต่อประชาชนด้วย เนื่องจากพนักงานสอบสวนเป็นตัวแทนในการนำไปสู่ความยุติธรรมให้เกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า การจัดการภาคีสาธารณะด้านการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ยังพบปัญหาและอุปสรรคและข้อควรพิจารณาหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านกำลังพล ด้านงบประมาณ การบริหารจัดการ การประสานงานและความร่วมมือต่าง ๆ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

1. จัดอัตรากำลังพลด้านบุคลากร และงบประมาณที่เพียงพอและสอดคล้องกับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวน ขณะเดียวกันก็ต้องมีระบบบริหารบุคลากรและงบประมาณที่ทำให้มั่นใจว่าจะสนับสนุนความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวนและทำให้ปริมาณงานด้านสอบสวนสอดคล้องกับจำนวนผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวนด้วย หรือมีการกระจายอำนาจการสอบสวนไปให้หน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเพื่อช่วยลดปริมาณงานของผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวน ทำให้การสอบสวนคดีมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ควรปรับปรุงระเบียบ กฎหรือคำสั่งต่าง ๆ ที่รับรองความเป็นอิสระในการใช้อำนาจเกี่ยวกับการสอบสวนและรับผิดชอบสำนวนของผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวน เพื่อป้องกันการถูกแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่และขณะเดียวกันมีการมอบหมายพนักงานอัยการให้มีอำนาจเข้ามามีส่วนร่วมในการสอบสวน เพราะพนักงานอัยการเป็นผู้ที่มีความรู้และทักษะทางกฎหมาย รวมทั้งสามารถติดตาม ตรวจสอบการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน แต่อย่างไรก็ตามการเข้ามามีส่วนร่วมในการสอบสวนของพนักงานอัยการ ควรเป็นไปในลักษณะการคานอำนาจและถ่วงดุล

3. ควรปรับปรุงค่าตอบแทนต่าง ๆ ของผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวนให้เหมาะสมกับภาระหน้าที่งานด้านสอบสวนโดยเทียบเคียงกับผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมอื่น ๆ เช่น ข้าราชการอัยการ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวนมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

4. ส่งเสริมการทำงานแบบบูรณาการระหว่างผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการปฏิบัติงานด้านสอบสวนต้องอาศัยผู้มีความรู้ความชำนาญหลายสาขาวิชาชีพ ไม่ควรปล่อยให้หน้าที่การสอบสวนเป็นความรับผิดชอบของผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวนเพียงอย่างเดียว

5. เพิ่มศักยภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวนให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวนมืออาชีพที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน จัดให้มีการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวนอยู่เสมอ ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวนมีศักยภาพและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเป็นที่พึ่งพาของประชาชนได้ รวมทั้งมีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในระบบงานสอบสวนเพื่อลดปริมาณงานของผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวน ซึ่งทำให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวนสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น

6. ในระดับนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรมีการออกแบบกลยุทธ์ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการรับราชการในตำแหน่งพนักงานสอบสวน เนื่องจากในปัจจุบันมีการย้ายสายงานจำนวนมาก และเกิดภาวะขาดแคลน โดยการสร้างโครงการรับพนักงานสอบสวนสมัครใจ จึงควรทำการรับสมัครพนักงานสอบสวนจากบุคคลภายนอกสำหรับผู้ที่มีความสมัครใจ รวมถึงมีคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถพื้นฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อเข้าสู่การอบรมระยะสั้นและสามารถเข้าสู่การปฏิบัติงานสอบสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการรับพนักงานสอบสวนจากความสมัครใจ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลจากพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่ในกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ที่ 4 กองกำกับการและพนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้มีกลุ่มตัวอย่างที่น้อย แนวทางในการปรับปรุงในครั้งต่อไป ควรเลือกศึกษาโดยใช้วิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนสมบูรณ์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

รัชมาศ สุเวช. (2563). *การจัดการภาคีสาธารณะแบบใหม่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม:กรณีศึกษางานประเพณีชักพระ*

อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค. (ม.ป.ป). *เราคือใคร*. ค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2565, จาก: <http://www.consumerthai.org>

อภิวัฒน์ ชำคำ. (2562). *ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานสอบสวนในเขตอำเภอพนมสารคาม*.

ค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศิระ พงษ์สุวรรณ. (2557). *การจัดการภาคีสาธารณะกับประสิทธิผลของคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไข*

ปัญหาทางเศรษฐกิจจังหวัด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก
สมศักดิ์ สามัคคีธรรมและปรีดา วานิชภูมิ. *การจัดการภาคีสาธารณะแนวใหม่: ความหมาย และนัยสำคัญ (New Public*

Governance: Its Meaning and Significance. วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง, 1(1),41-56

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค. (ม.ป.ป). ค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2565, จาก: <https://www.ocpb.go.th>